

# STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

144. števil.

Maribor, dne 17. decembra 1923.

Letnik XV.

## Kje je zaščita države?

Po zloglasnem in nesrečnem zakonu o zaščiti države je prirastel notranjemu ministrstvu velik in drag aparat posebnega »državno-zaščitnega« oddelka s celo vrsto tajnih policajev in konfidentov. To »oddeljenje« žre silne svote državnega denarja, opravlja pa posle, ki so državi vse prej kot pa v korist in varstvo. Znano je že dovolj, da je izšlo iz tega oddelka že nešteto navodil, po katerih so se nedolžni ljudje, zlasti delavci, na najokrutnejše načine preganjali, ob tej »zaščiti« so se redili že najrazličnejši ovaduhi in provokaterji, ustvarjali so se procesi, ki so državni upravi nanegli mnogo sramote, in ta »zaščita« je gotovo mnogo pripomogla k temu, da je od dne do dne več umazanih, državi silno škodljivih afer in da postajajo najhujši kriminalni tipi vedno drznejši.

Režim identificira sebe z državo, svoje nasprotnike pa z nasprotniki države in ko strankarstvo vodi do nezakonitosti in nasilja, je pač jasno in razumljivo, da je za zločince, goljufe in koristolovce posebno varno in ugodno, če se postavijo za režim, ali pa, če celo stopijo v njegovo službo. Srbska politična uprava je že od nekdaj zastrupljena s strankarstvom in razni »policajci«, so samo organi stranke, ki je zasedla notranje — ali kakor v Srbiji pravijo — policijsko ministrstvo. V Jugoslaviji nas je sprva silno dirnilo, osupnilo in preplašilo, sedaj smo pa že precej vajeni na to, da se odsluženi in tudi pobegli kaznjenci ter celo zasledovani zločinci od časa do časa razkrijejo v kaki državni službi, kakor na primer ocenjen in dolgo zasledovan hajduk kot financer v Bečkerek ali pa črnogorski avstrijski špijon in morilec kot policijski uradnik v Subotici.

Davno smo že prišli do žalostnega zaključka, da ima rop in zločin pri nas posebno ugodna tla, da se v dovoljni meri ne pobija in preprečuje, ampak da mu režimska politika v marsičem celo daje potuho in podporo. Zadnji dnevi nam dajejo o tem nekaj posebno značilnih primerov.

V Beogradu se je odkrilo, da izdaja advokat Penič ponarejene potne liste. Izdajal jih je že bogzna kako dolgo, par let smo že čitali njegove inserate po vseh mogočih listih o posredovanju v potniških in legitimacijskih zadevah, a še le sedaj so razkrili goljufijo in goljufa. Kako to? Prvič se nihče ni brigal za njegov posel, če tudi bi o tem lahko čital, videl in slišal ter se moral vprašati, kako da se bavi s tem advokat, ko so za to vendar državni uradi, drugič je pa goljuf gotovo imel prijatelje in zaveznike v državnih uradih in še le potem, ko se je zaveznikstvo razbilo, se je goljufija razkrila. Goljufi advokat bo mogoče zaprt, njegovi zavezniki bodo pa ostali, kjer so, ter si bodo našli druge kompanjone.

Pri nabavah vojnega materiala je bilo že nešteto goljufij in pravih ropov, a ta goljufijski posel gotovo ni riskanten, ker se neprestano ponavlja. Sedaj so v Beogradu baje še pravočasno razkrili veliko goljufijo pri nabavi pol milijona pušk in velike množine puškine municije. Beograjski listi pravijo, da je poprej glede ponudb in nabav odločevala v vojnem ministrstvu večja komisija vojaških zastopnikov in strokovnjakov. Lani novembra se je pa ta komisija omejila na najožji krog ter sprejela neko ponudbo po posredovanju nekega beograjskega bankirja Gavriloviča in upokojenega generala Kondiča. S to nabavo bi bila državi prizadeta ogromna škoda, ker bi blago silno podražili profiti raznih beograjskih in tujih posredovalcev, ki so že prežali na plen. Pravijo, da je škoda odvrnjena še pravočasno, nihče se pa ne briga za tisti »ozki krog«, ki je v ministrstvo to nevarno ponudbo sprejel. Vsled tega se lahko pripravimo na nove afere ali »pljačke« s pomočjo istega ali pa kakega drugega ožjega ali širšega »kroga«. Kaj pomaga, če enemu verižniku odvzamejo profit ter ga celo zapro, ko pa »krogi« ostanejo! —

Sedaj je beograjska policija zasledila družbo, ki je ponarejala 100 in 1000 dinarske kolke ter jih za 20 odstotkov ceneje prodajala po celi državi tako dolgo, da je državi napravila za — 100 milijonov dinarjev škodo. Kolki od 100 in 1000 dinarjev so radi tega vzeti iz prometa. K temu slučaju je treba samo vprašati: Kje druge na svetu bi še bila mogoča državna monopolna uprava, ki trpi goljufivega konkurenta, ki prodaja po celi državi po nižji ceni ponarejene kolke in to tako dolgo, da naraste škoda na 100 milijonov? Državljeni stavijo taka vprašanja, državna uprava pa ne in tako si lahko mislimo, da bo naš državni monopol prenesel in pretrpel še par goljufivih konkurentov.

Da ne bo treba iti predaleč, spominjamo se na že opisani slučaj Šuntajs tu pri nas v Sloveniji. Kupljena radikalija v Trbovljah s tajnikom Šuntajem je dobila 300 tisočakov ljudskega denarja. Ta denar je šel in Šuntajsa so vtaknili pod ključ in obtožbo, da je denar po svoje porabil in ne tako, kakor je bilo določeno.

Šuntajs je stal že pred celjsko poroto, ko je prišlo iz Beograda povelje, naj se stvar »zaluša«, obtoženec pa izpusti. Kakor se vidi, režim ne mara sodnije, ljubše mu je, da se nekaznovano goljufa, kakor pa da bi se javno razkrivale stvari, ki zadevajo njegovo politiko.

Vsled takih in podobnih stvari se morajo pač vprašati vsi poštene in razsodni: kje je zaščita države proti režimu, ki vsled svoje nemoralne politike na tak način zločine omogoča in celo podpira?

## Politični položaj.

Konvencija z Avstrijo sprejeta. Parlament je po kratkem pojasnilu zunanjega ministra dr. Ninčiča sprejel zakon o konvenciji z Avstrijo, Govornik Jugoslovan skega kluba je povdarjal, da je vsaka država dolžna gledati na to, da pri sklepanju posameznih pogodb sama prevzame dolžnost, da eventualno škodo, ki bi jo utrpela posamezne pokrajine vsled pogodbe, sama popravi. Tako so pri sklepanju sličnih konvencij postale Italija, Čehoslovaška in druge nasledstvene države. Gre tu za princip, ki bo velike važnosti tudi pri sklepanju drugih konvencij. Tega načela naša vlada ni uvaževala. Naravnost katastrofalen je za Slovenijo ključ, po katerem naj bi se poravnali medsebojni dolгови, to je 32 kron proti 100 predvojnimi kronami. Do 36 milijonov kron imajo kmetске zadruge in hranilnice ter drugi denarni zavodi v Gradcu naloženega denarja, ki so ga morale v smislu avstrijskega zakona nalagati pri Zvezi zadrug v Gradcu. S citiranjem posameznih vladnih naredb je govornik dokazal, da je pač vlada sama vzrok, da zadruge niso pravočasno mogle dobiti svojega denarja še v zdravi valuti. Po sedanjem ključu bo Slovenija utrpela škode 22 milijonov zlatih kron. Govornik dokazuje, da konvencije nasprotujejo senžermenski mirovni pogodbi, ki jasno določa, po kateri valuti naj se dolгови poravnajo. Takrat je krona notirala 60 centimov, dočim danes samo 6 in pol. Govornik poziva vlado, da se vsaj v zadnjem trenutku zave svoje moralne dolžnosti in sprejme nase povrnitev nastale škode. Končno predlaga resolucijo, po kateri se vlada pozivlja, da čimprej predloži parlamentu zakonski načrt, po katerem se oškodovanim zadrugam in hranilnicam povrne vsled konvencije nastala škoda. Resolucijo je min. dr. Ninčič sprejel z dodatkom, da bo vlada posamezne slučaje preiskala in škodo hranilnicam in zadrugam povrnila.

Posojilo za oboroževanje pred finančnim odborom. Na seji finančnega odbora v petek je bil sprejet zakonski predlog glede 300 milijonskega francoskega posojila. Demokrati niso hoteli naravnost glasovati proti, za to so se pa izjavili, da se vzdržijo glasovanja. Enako je izjavil zemljoradnik. Ko je vlada videla, da ima dovolj glasov, je tudi demokrate prištel k opoziciji. Zakon je bil sprejet z 18 proti 12 glasovom. Pri debati je poslanec Pušenjak povdarjal, da nujno rabimo denar za koristne investicije, ki bi pripomogle k povišanju drž. dohodkov. Država ima mnogo nujnih potreb, za katere ni sredstev, za oboroževanje se pa da iz proračuna 200 milijonov dinarjev in sedaj še to posojilo. Govornik kritizira posamezne točke tega posojila in način garancije, ki jo dajemo za to posojilo. Poslanec dr. Kulovec je pa opozarjal, da je rednih izdatkov za vojsko že dovolj in da bi bila veliko večja potreba v njej neznosne razmere odpraviti.

Dvanajstine sprejete. Vladni predlog o dvanajstinah je bil v četrtek sprejet z 18 proti 13 glasovom. Ko se je potem v finančnem odboru začela specialna debata, so od Slovencev posegli v njo gg. Pušenjak, Vesjenjak in Žebot. Poslanec Vesjenjak je predlagal ukinitve kuluka, opustitev 500 odstotne doklade na zemljiški davek in 30 odstotne doklade na dohodnino in najemnino ter zvišanje eksistenčnega minimuma na 15 tisoč dinarjev. Zahteval je dalje, da se stopnje za dohodninski davek prevedejo na dinarsko valuto. Slovenski poslanci so dalje predlagali razne kredite za ceste, mostove, za poddržavljenje okrajnih cest in za številna regulacijska dela pri raznih vodah. Precejšnjo pozornost je zbudila izjava finančnega ministra dr. Stojadinoviča, ki je v imenu vlade prekalal vse dostavke, tičooe se južne železnice. To izjavo so člani opozicije pozdravili s ploskanjem. Pred glasovanjem o poedinostih je minister dr. Stojadinovič izjavil, da ne sprejme nobenega predloga opozicije. Nato je opozicija sklenila zapustiti v znak protesta sejo pred glasovanjem. Pri svojem odhodu je opozicija zaklicala: Vi radikali nosite vso odgovornost za kuluk, za zvišane davke in za korupcijo.

Skupščina zopet odgodena. Na petkovi seji narodne skupščine se je razpravljalo o dvanajstinah, ki so bile končno sprejete z 119 proti 73 glasovom. Potem so se pa seje zopet odgodile in prva seja se skliče pismenim potom po pravoslavnem Novem letu. Vršila se bo

najbrž 16. januarja. Od mnogih strani se trdi, da je ta odgoditev najbrž v zvezi s pripravami za važnejše spremembe v vladi. Proti Pašiču je vedno močnejša opozicija tudi v radikalskem klubu in Pašič bo sedaj porabil čas, da utrdi svoj položaj. Če se mu ne posreči, pride lahko tudi do razpusta skupščine.

Glede kuluka je vložil poslanec g. dr. Hohnjec naslednji upit na ministra notranjih zadev v Beogradu. Začasni zakon o kuluku, ki je bil z budžetnim provizorijem za mesce julij, avgust in september 1923 na abnormalen način ustvarjen in kojega se hoče še z večjo anomalijo zadržati v veljavi, je vzbudil največjo nevoljo in najostrejše nasprotovanje v vseh pokrajinah, kjer se je udomačila moderna civilizacija ter vladajo kulturne razmere. Zato se ni čuditi, da v tej protivnosti zoper nekulturne ostanke iz dobe osebne in gospodarske nesvobode državljanov Slovenija prednjači. Ta protivnost je na mestu tudi radi velikih davkov, doklad in dajatev, ki jih mora Slovenija plačevati za gradbo, vzdrževanje in popravo cest. Zakon o kuluku se namreč hoče izrabiti tudi v to svrhu, da se iz davkoplačevalcev, ki že tako plačujejo prevelike prispevke za vzdrževanje in popravljanje cest, pod krinko zamene osebnega dela iztisne še več denarja. V tem oziru gre pravilnik, izdan od ministra notranjih del in za gradbe, daleč preko tistih mej, ki so stavljene po besedilu zakona o takozvanem kuluku. Ta pravilnik predstavlja poseben unicum samovolje upravnih vlasti, ki hočejo pod pretezo zakona iz državljanov iztisniti kolikor največ denarnih sredstev. Iz teh razlogov se je cela Slovenija dvignila zoper ta zakon in njegovo izvajanje. Zato so se tudi številne občine pomisljale sestavljati seznamke zavezancev za popravo cest z ljudskim delom. In ako so se občine pridružile številnim protestom zoper upeljavo kuluka, so s tem samo dale izraz mišljenja vseh občanov, ter so se poslužile svoje pravice, kajanečene državljanom po ustavi (čl. 14, 15). Zato vprašam gospoda ministra: Ali je voljan takoj uničiti navedeni ukaz, izdan preko pokrajinske uprave v Ljubljani, ker omejuje z ustavo zagarantirana prava državljanov? Prosim za pismeni odgovor. Beograd, dne 14. decembra 1923.

## Po svetu.

Bolgarske tajne pogodbe. Zadnjič smo že omenili, da je beograjski »Trgovinski Glasnik« prinesel poročilo in celo nekaj točk tajne pogodbe, katero naj bi bila Bolgarija sklenila z Italijo za slučaj kakega konflikta na Balkanu in posebej še, če bi nastali nemiri v naši državi. S ciliji take pogodbe bi se popolnoma kri-le tudi madžarske aspiracije in mogoče je tudi Madžarska kot tretja pogodbeni stranka. Beograjski listi ni navedel nobenih virov svojega poročila in tudi od drugih strani v Beogradu se o tej stvari ničesar ne ve poročati. Sedaj poročajo listi, da bolgarska vlada zanika resničnost vseh teh vesti. V resnici se sicer še ne da misliti, da bi bolgarsko-italijansko prijateljstvo dozorelo že do takih pogodb, gotovo je pa to, da bodo pogodbe med Bolgarijo, Italijo in Madžarsko, če so se že ali pa če se še le bodo sklepale, v tem in nobenem drugem smislu.

Grško-albanski spor. Med Grčijo in Albanijo je nastal spor in sicer radi tega, ker je albanski presbiter objavil brošuro o spopadih pri Kakaviji, v kateri sramoti grški narod in armado. Grška vlada je na to zahtevala, da albanska vlada uradno popravi storjeno krivico in pozove vodjo dopisnega urada na odgovor. Ker odgovor albanske vlade ni zadovoljil, je grški zunanji minister odpoklical poslanika v Draču in pustil tam samo tajnika, da vodi do rešitve spora poslaniške posle.

Protirevolucionarni pokret v Turčiji. Iz Carigrada se je začelo širiti po turški republiki gibanje proti republikanski obliki države in proti novotarjam Kemal paše. To tajno gibanje, ki je enkrat povzročilo revolucijo v republiki, ki jo je Kemal paša udušil, vodijo pristaši kalifata, ki hočejo imeti zopet sultanat. Sedanja turška vlada resno računa z nevarnostjo tega pokreta, pa je zato parlament sprejel poseben zakon o zaščiti države. Vlada je odredila energično preiskavo, da razkrije zaroto in v zvezi s tem je bilo v Carigradu aretiranih več odličnih oseb, med njimi adjutant Kalifa in en poslanec bivšega parlamenta.

Nemčija in Francija. Nemčija predlaga Franciji ustanovitev posebne komisije za vpoustavo redne upravne organizacije v Porenju. Predsednik francoske vlade je v tej zadevi sprejel nemškega odpravnika ter izjavil, da se predlogi stavijo pismeno. Splošne smernice,

po katerih se bo uravnalo stališče francoske vlade, so nastopne: o pravicah in pooblastilih, ki gredo reparacijski komisiji po mirovni pogodbi, se ne sme razpravljati in se tudi ne smejo razveljaviti. Francija bo dala jamstvo, ki ga ima v Poruhju, iz rok šele, ko plača Nemčija del reparacij. Svojim zastopnikom na zasedenem ozemlju ne bo odvzela uradnih pravic. Tudi ne more biti govora o tem, da bi se izpremenili pogoji, pod katerimi upravlja medzavezniška vrhovna komisija Porenje.

**Demisijska poljske vlade.** Dne 14. decembra je sklenil Vitosov kabinet, da demisionira. Vzrok demisijske je razcep v poljski ljudski stranki, ker je 16 poslancev pod vodstvom poslanca Pavlovskega izstopilo iz kluba ter so ustanovili poseben klub poljske narodne zveze. S to razcepitvijo je vlada ob večini v sejni. Vsled tega je tudi predsednik parlamenta izvajal konsekvence.

**Angleško priznanje Rusije.** Londonski list «Daily News» poziva vlado, naj čimprej prizna sovjetsko Rusijo de jure, ker bi se na tak način olajšal trgovski promet med obema državama in bi bilo to tudi velikega pomena in koristi za Anglijo, ker bi ta korak vlade gotovo mnogo pripomogel k rešitvi vprašanja brezposelnosti v Angliji. List zatrjuje, da bi sedanji angleški parlament sprejel predlog o priznanju Rusije gotovo vsaj s 100 glasovi večine.

**Novi predsednik ruskega sovjeta v Moskvi.** Za predsednika novoizvoljenega sovjeta je bil izbran Kamenjev. V svojem nagovoru je naglašal dobro razmerje do Italije, s katero bodo kmalu vzpostavljeni redni diplomatski odnosi, omenjal je govor predsednika Coolidgea, ki znači znatno izpremembo v naziranju ameriškega ljudstva napram Rusiji, in poudarjal velik pomen zmage delavske stranke na Angleškem.

## Beleške.

**Trojica.** «Beograjski Glasnik» prinaša: Borili smo se proti dvojni monarhiji in zmagali. Ustvarili smo si trojno monarhijo: kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev in sedaj živimo v znamenju trojice. V kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev vladajo: radikali, Turki in Nemci. To je prva Trojica, ki je rodila naslednjo: zajednico Hrvatov, Slovencev in muslimanov. Vsled te trojice je nastala še druga, katero tvorijo demokrati, socijalisti in zemljoradniki, ki imajo posebno opozicijo. Prva trojica se kot najmočnejša naslanja na četrto in to na: kopito od puške, sabljo in «belo roko». In tako gre pri nas vse po vrsti v znak trojice. Sicer pa to ni nič tako slabega, saj je to tudi simbol pravoslavlja: Oče in Sin sveti Duh. Manjka še samo amen, katerega bo pa spregovoril narod sam.

**Koliko so vredne izjave balkanskih ministrov?** — «Muslimanska Pravda» piše: Dne 6. t. m., ko so razpravljali v finančnem odboru proračun ministra pravde, je vstal musliman dr. Behmen in zahteval, da se ne sme izdajati dovoljenja za izvrševanje advokature onim ki so napravili (recte kupili) odvetniški izpit v Beogradu, a bi po pozitivnih zakonih ne mogli nikdar biti advokati v Bosni in Hercegovini. Minister pravde je priznal, da sta se zgodila dva taka slučaja, a on tega kot minister ne bo nikdar več dovolil. Koliko je vredna izjava balkanskega ministra, dokazuje obvestilo, sarajevskega «Narodnega jedinstva», ki pravi v številki od 11. t. m. to le: Minister pravde je premestil iz Beograda v Žepče advokata derviša Omeroviča. (Omerović je bil pod radikalno-demokrat. koalicijo minister trgovine in še tudi pozneje, ko so radikali pred volitvami pognali iz vlade demokrate, je še Omerović vedno ostal v vladi. Se le pri volitvah je Omerović propadel kot kandidat). Zanimivo je, kako se je povspel Omerović do advokature v Beogradu. Po parlamentarnih običajih lahko zleze na ministrski fotelj tudi zadnji cestni pometal, ako je bil izvoljen za poslanca. In po srbskih privilegijah lahko postane vsak, ki je bil minister pravde advokat. Omerović je svojčas nadomestoval pravosodnega ministra za nekaj dni in na ta način si je pridobil pravico, da je postal advokat v Beogradu. Omerović je otvoril tako pro forma advokatsko pisarno v Beogradu, a nato ga je premestil minister pravde v Bosno, kjer ne bi mogel nikoli izvrševati advokatskih poslov. Bosanci se danes ne bodo več čudili, ako jim bo poslal pravosodni minister kacega prtljajnega nosača za advokata.

**Ali je Pašić garancija?** Te dni sta se zopet razgovarjala radikalna delegata — ministra: Janković in Kojić z Džemijetom. Kakor običajno, sta radikalna delegata vse obetala, kar je zahteval Džemijet, te radikalne obete so protokolirali in podpisali. Predsednik Džemijeta Ferad-beg Ali Draga se je pri tem spomnil, kako so sestavili radikali s Hrvati ter Slovenci protokol, a ga niso držali. Predsednik Džemijeta je zahteval glede tega, kar se je podpisalo, garancije na izvršitev. Vendar, kakše garancije bi naj dali ljudje, ki so doslej prelomili še vsako damo besedo. Ferad-beg Draga je zahteval, da se dostavi na protokol še podpis Nikole Pašića. Ferad-beg pač ne ve, da je ravno ona pogodba dobro premišljena prevara, katera nosi podpis Pašićev. Pašić je podpisal s Slovenci in Hrvati tudi ženevsko konvencijo. Pa ravno v trenutkih, ki je podpisoval, se je odločil, da je ne bo držal. To je sam Pašić priznal v narodni skupščini in je še žel ploskanje od strani vseh radikalov. Kdor namenoma laže, ta pač ne more nuditi garancijo verodostojnosti in izvršitve obljubljenega.

## Dnevne novice.

**Novi ljubljanski veliki župan.** Ministrski predsednik je v odsotnosti kralja podpisal ukaz, s katerim se imenuje za velikega župana v Ljubljani vladni svetnik Teodor Šporn. Njegovo imenovanje je vlada končno sklenila na petkovi seji. Sicer je bil vladni svetnik Šporn od vsega početka najresnejši kandidat. Da pa se njegovo imenovanje ni izvršilo prej, so krive intrige slovenskih demokratov, ki so posebno zadnje dni napeli vse sile, da to imenovanje preprečijo in na mesto velikega župana spravijo dr. Baltiča. Pri teh intrigah so jim pomagali tudi slovenski radikali, ki so poslali posebno deputacijo v Beograd. Kakor se vidi, te intrige niso uspele.

**400 milijonov dinarjev škode državi.** Par dni se že mudi v Novem Sadu komisija iz Beograda, da izvede revizijo ladijskega parka broderskega sindikata v Novem Sadu. Ta komisija je na veliko začudenje in presenečenje odkrila, da je 11 tovornih parnikov in 66 vlačilcev (Schlepper) izginilo brez sledu. Revizija je dognala, da so bile te ladje odpravljene v inozemstvo in tam prodane. S tem je država oškodovana za več kot 400 milijonov dinarjev. Komisija je vlado o tej zadevi brzojavno obvestila ter prosila za pooblastila glede postopanja in preiskave. Pri celi stvari obstoja sum, da so v to afero zapleteni mnogi uradniki v Beogradu. Da toliko ladij lahko izgine, je tudi značilno za vestnost in pozornost naših oblasti. Revez ne uide našim badnim financarjem, policajem in graničarjem s paketičem tobaka, parniki in šleperji pa brez sledu odplujejo v inozemstvo.

**Zerjavove kupčije.** Ministru za socialno politiko dr. Pelešu, ki je razkril, kako je dr. Žerjav gospodaril kot minister s sredstvi za prehrano siromašnih krajev, je poslal dr. Žerjav po «Jutru» odprto pismo. Minister dr. Peleš daje sedaj na to pismo nekaterim listom svoj odgovor ter vzdržuje vse dosedanje trditve in objavlja še neke nove momente, posebno pa pojasnjuje, kako je nastala izguba 15 milijonov dinarjev kljub temu, da so žito prodajali po istih cenah kakor trgovci.

**Dr. Žerjav in milošćinarji.** Ministrski svet je bil sklenil že 22. avgusta 1922, da se rodbinam, ki imajo pravico do milošćine, prizna pokojnina za tri leta. Dr. Žerjav, ki je bil takrat minister za socialno politiko, pa je izdelal samo en pravilnik, 3000 prošenj pa je ostalo nerešenih. Sedaj je pa ministrski svet sklenil, da se te prošnje razdele na posamezna ministrstva, da se končno rešijo.

**Režimski poskusi in načrti glede Hrvatske.** Beograd se še vedno bavi z mislijo, kako bi Hrvate prevaril z nekakim banskim surrogatom. Iztaknili so dr. Jambrišaka, ki je zobozdravnik v Beogradu in bavijo se z načrtom, da bi njega postavili kot naslednika dosedanjega pokrajinskega namestnika dr. Cimića v Zagreb, kjer bi fungiral kot nekaj višjega od velikih županov. Volitve v oblastne skupščine bi se sicer izvedle, a vendar bi se izvršila neka centralizacija v Zagrebu, ki bi imela na videz nekaj odločujoče in samoupravne moči. Nekateri beograjski listi vedo tudi povedati, da bo prestolonaslednik imenovan za vojvodo Hrvatske. V zvezi z akcijo dr. Jambrišaka se zadnje dni vedno česče imenuje ime vseučilišnega profesorja dr. Ferdo Šišića. Temu je baje prisojena v hrvatski politiki važna vloga. Radikalni krogi ga imajo zelo radi. Dr. Šišić zahteva kot protiuslugo za svoje delo samo to, da se prizna hrvatska narodna cerkev. Pri tem je dr. Šišić tudi osebno interesiran, ker je njegova hči poročena z bivšim duhovnikom dr. Andričem. Za dr. Šišićem stoje zagrebški framasoni. Imenujejo se še druge osebnosti iz srednje linije in iz skupine demokratskih levičarjev, ki izdajajo «Novosti» in «Zagreber Tagblatt».

**Radi agitacije za naše liste se hudeje sobotni «Tabor».** Sobotni «Tabor» si je kar v celem uvodniku razlil žolč radi tega, kar smo objavili v «Straži» in «Gospodarju» oklic za razširjenje našega časopisja. Mi smo pisali ta oklic za naše pristaše in svetujemo «Taboru», naj ga tudi on izda na svoje, katerih pri zadnjih volitvah ni bili niti za en mandat. Po izjavi bivšega «Taborovega» glavnega urednika Reharja «Taboru» salamsko slaba prede in niti 600 plačujočih naročnikov nima in bo lepega dne, ko se bo naveličal gospod Ivanj-kovski Lovro Petovar plačevati deficit, mirno v Gospodu zaspal. Te večne smrti je strah «Tabora» in je hud, če pozivajo ti klerikalci na agitacijo za razširjenje katoliškega časopisja, ki odpira ljudem oči in jih sviri pred hlapčevanjem. Ob koncu uvodnika sanja «Tabor», da bo najboljši odgovor na našo agitacijo demokratska protiajitacija za «Tabor» in druge napredne liste. Na to napredno agitacijo se že spravljajo demokratje leta in leta, a njihovo časopisje, odkar jim niso več na razpolago državni fond, vedno bolj kopni in med demokratskimi sneženimi možmi, ki bodo skopnili ter izgubili v najkrajšem času, je tudi «Tabor». Pri agitaciji za «Tabor» želimo demokratom prav mnogo «sreče» in po Novem letu nam naj povedo, koliko naročnikov že imajo. «Tabora» nočejo na deželi niti zastoj, kaj še le za plačilo.

**Zakletev novega krškega škofa.** Krški škof dr. Srebrnič je položil v petek, dne 14. t. m. v Beogradu v predsedništvu vlade svečano zakletev. Aktu je prisostvoval predsednik vlade in nekoliko ministrov, zaprisego pa je izvršil beograjski katoliški župnik Wagner.

**Nagrade za pouk veronauka.** Višji šolski svet razglaš: Da more višji šolski svet čimprej nakazati nagrade za pouk veronauka veroučiteljem, za nadure na ekskurendnih šolah ekskurendnim učiteljem, nadalje nagrade nestalno namešćenim učiteljicam ženskih ročnih del ter učiteljem na oddelkih za oddaljene, naj

pošljejo prizadete učne osebe takoj — ali vsaj do konca decembra t. l. — prijave po vzrocih razglaš višjega šolskega sveta z dne 16. jan. 1923, Ur. l. št. 8. (Lavantinske škofije Uradni list leta 1923, št. II. str. 15.) z naslednjo razliko: Namesto tamkaj navedenih treh dob naj se navede število ur, ločeno za mesec september 1923 in za čas od 1. oktobra do 31. decembra 1923. Dušni pastirji veroučitelji, naj pošljejo svoje prijave neposredno računovodstvu delegacije finančnega ministrstva, odseku za pokrajinsko upravo, oddelek II. (poslojje pokrajinske uprave); ostale prijave naj se pošljejo po uradni poti. Posebnega razpisa višji šolski svet ne bo razpošiljal.

**Društvo katehetov lavantinske škofije.** Ustanovni občni zbor se vrši v četrtek, dne 3. januarja 1924 ob 14 uri v kn. šk. ordinarijatski pisarni v Mariboru. Dnevni red: 1. Poročilo predlagatelja. 2. Volitve odbora. 3. Določitev članarine. 4. Slučajnosti. Po § 5 pravil morejo biti člani katehetje in duhovniki lavantinske škofije, ki poučujejo ali so poučevali veronauk. Vabijo se zato vsi k vstopu v društvo katehetov in na ustanovni občni zbor. Prijave vstopa sprejema do izvolitve odbora podpisani in je potrebno, da se pred ustanovnim občnim zborom priklasi vsaj 20 članov. — Maks Vraber, kanonik.

**Tretji red sv. Frančiška.** V petek, dne 21. decembra 1923, bo mesečni shod skupščine duhovnikov ob 5. uri zvečer.

**Od severne meje poročajo.** Komaj sem se privlekel po blatnih stezah do nekega kmeta blizu meje, ki me je z veseljem sprejel pod streho. Malo me je gledal po strani — če nisem mogoče kak nevaren šmugler — pa moja počitka potrebna malenkost ga je kmalu pomirila. Na mizi vidim «Bogoljuba» in «Slov. Gospodarja». — Glej ga, sem si mislil, mož je naš pristaš. Gotovo mi bo znal kaj povedati o političnem mišljenju tukajšnjih prebivalcev. Nisem se zmotil. Najprej je menil, da prej ni bil «Bogoljuba» in «Glasnik» tako razširjen po župniji. Zanimanje za krščansko časopisje se je vzbudilo med farani še le zadnja leta. Ali si narečijo vsi tiste liste? Mož se malo namuzne in pravi: «Bogoljuba» in «Glasnik» imajo skoraj povsod — tudi «Gospodarja» še — najdejo se pa taki, ki si še poleg «Gospodarja» in «Glasnika» naročijo n. pr. «Jutro» — tisto liberalno — in pa «Domovino», ki je tiste sorte, kakor prejšnji «Štajerc». Menda se jim dopadejo ti listi, ker včasih pohrustajo kakšnega klerikalca. Da to je ravno. Še ni dolgo, odkar jo je potegnil od nas neki škric, ki je večkrat kaj pisal v «Domovino» — to se je ljudem dopadlo, in so si list naročili. Kakšen pa je bil drugače tisti človek. — Tedaj se je mož nasmejaj, mi dejal roko na ramo ter mi nekaj na uho zašepetal, da me je oblila rdečica. . . . Ves ogorčen pravim: in potem se še najdejo ljudje, ki sprejemajo liste, ki jih je razširjal tak človek? Žalibog . . . saj ni mogoče, spreobrniti takega, ki noče nič boljšega uvideti. — Celó tako zaslepljeni so, da imajo obenem naročen «Glasnik» in «Domovino». Otroci kradejo staršem list in se pohujšujejo ob člankih, ki niso za otroka, ki še odraslega človeka pohujšajo. . . . Vi ste pametni mož, mu odgovorim. Gotovo vas bo zanimalo, kako mi, meščani sodimo o «Domovini». Povem vam kar naravnost, da tega umazanega lista ne najdete skoro nikjer v mestu. Tudi drugod v okolici mesta, po vaseh in farah je silno malo takih, ki bi se mi zdelo vredno, vzeti v roke to kunjjo. Zato sem se začudil, ko mi pravite, da so v vaši župniji nekateri tako za bregom, da še celo naročujejo tak list. Mi Mariborčani imamo o vas mnenje, da je to ena najbolj zavednih župnij, zdaj pa izvem, da se najdejo pri vas liberalci Zerjavove sorte. Nikar se ne razburjajte, gospod — mi odgovori mož: saj tudi tisti, ki berejo «Domovino» niso protiverzni. Gredo v cerkev, poslušajo pridigo, svoje otroke redno pošiljajo v šolo — samo Marijine družbe ne trpijo in jo branijo svojim otrokom. To je stara pesem — mu odgovorim. Tisti, ki čitajo take liste, si povsod najbolj stegujejo svoje jezike čez razne cerkvene zadeve. V obraz si ne upajo reči kaj, zato pa bolj zahrbtno nastopajo in da si potolažijo svojo vest, ki jim očita krivičnost, pa berejo take protiverske liste. Neumni so dovolj, da mislijo, da je vse tisto resnica, kar tak list piše. Upamo pa, da pridejo tudi ti zapeljenci polagoma do pravih misli, saj menda že sami čutijo, kako jih odira liberalni centralistični davčni vijak, ki bi še bil hujši, če bi liberalci tudi v sedanji vladi imeli odločilno besedo. Ko je bilo že pozno, sem odšel k počitku, drugi dan pa naprej po svojih kupčijah. Ne vem, če sem zvedel vse po resnici, pa vseeno sem svoje doživljaje napisal, ker so se mi zdeli zanimivi. Povem pa mimogrede, da nisem pri nobenem kmetu našel «Domovine» ali kakega drugega liberalnega lista. Mogoče, da ga je vsak skril pred menoj, ker se ga vseeno sramuje.

**Eden, ki želi vsem dobro.** Od Sv. Križa pri Mariboru poročajo: Ob lepih poletnih in jesenskih dneh vidimo v našem kraju dovolj tujcev-izletnikov, ki vdihavajo krepilen planinski zrak in se veselijo naših lepih krajev. Zda, ko nas je začela objemati zima, se pa tistim veselim gostom kar mrz spréhaja po udih, če se spomnijo na daljno pot Sv. Križ — Brrrr . . . Prepušćeni smo sami sebi. Odrezani smo od sveta. Cesta čez Bisternico se je spremenila v globo močvirje. Toliko časa so jo mučili s težkimi vožnjami, da ni več podobna cesti, ampak na nekaterih mestih blatnemu morju. Ali ni nikogar, ki bi se zavzel za našo edino prometno zvezo s svetom? Nad 40 posesnikov rabi to cesto, pa vsi samo jamrajo: cesta je «hin» — do kakšnega načrta, kako bi se dala popraviti, pa ne pridejo. Ako imamo trdo cesto do Drave, je naš les velikanske svote več vreden. Možje, stopite skup in dogovorite se, kako ho-

**Spominjajte se Dijaške večerje!**

čete to važno delo izvršiti. Čemu ubijati živino, uničevati drage vozove, povrhu še pa lep les dajati na pol zastonj — ko bi vse te škode ne bilo, če si napravimo dobro cesto do Drave! Na noge torej, da ne bo prepoznal Eden, ki vsem želi dobro!

**Iz Slov. Bistrice nam pišejo:** Pri nas imamo učiteljico, ki strašno sovraži naše Orličice, kar jim pri vsaki priložnosti dejansko pokaže. Tako je dne 12. t. m. pred celim četrtim razredom, kjer je razrednica, izjavila, da Orli in Orlice sploh niso Slovenci, ker se niso udeležili bakljade dne 1. decembra. Gospodična, mi starši si prepovemo, naše otroke na tak način vzgajati in v Vaši nervoznosti dražiti ter jim dajati razne priimke kakor, vrage, hinavke itd. Vedite, da smo že marsikateremu hujšaku pokazali vrata iz Slov. Bistrice, kar se lahko v najkrajšem času tudi vam zgodi. Zdravo!

**Pokojnine neprevzetih uslužbencev bivše Avstro-Ogrske.** Na Dunaju je v petek konferenca delegatov Avstrije, Italije, Poljske, Rumunije, Jugoslavije in Čehoslovaške sklenila več konvencij, tičočih se pokojnin onih uradnikov A.-O., katerih nasledstvene države niso prevzele. Gre za državne uradnike, železničarje, dvorne uslužbence, deželne in občinske nameščence. Konvencije se morajo še od parlamentov posameznih držav ratificirati.

**Sedaj Velesbr — prej avstrijski vojni dopisnik.** — «Beograjski Dnevnik» je razkrinkal narodnega poslanca radikalne stranke iz Bosne in prvega tajnika parlamenta Stefana Kobasico, kot avstrijskega zaupnika in dopisnika na vzhodnem bojišču. Kobasica je bil takrat navdušen za Avstrijo, toda na svetu je vse spremenljivo, zlasti pa občutki do države, naroda in načel. Kratko, gospod Kobasica je po preobratu naenkrat odkril, da je on pravzaprav Srbin in to še Velikosrbin in to odkritje se mu je izplačalo. Danes je vplivna oseba v radikalnem klubu in lahko še postane šef radikalne stranke, če mu Bog da srečo, da umrje «čiča Baja» (Pašić) še pred njim, kar pa je seveda jako dvomljivo.

**Neumesten strah.** V Beogradu so imeli te dni senzacijo, ki precej spominja na strah Lemberžanov, ki so se bali klobase. Pred par dnevi so našli na tovornem kolodvoru blizu nekega vagona za petrolej, na katerem je bilo napisano z velikimi črkami «Gift» ležati onesvečenega železničarja. Okrog vagona se je širil sladek plin, ki je vsakega hitro omamilo. Obveščena je bila takoj policija, in na lice mesta je prišlo par komisij, ki so od daleč pregledale vagon ter ugotovile, da se nahajajo v njem strupeni plini, katere so Nemci poslali v Beograd, da zastupijo vse prebivalstvo, kajti tolika množina strupenih plinov bi bila dovolj, da uniči še večje mesto, nego je Beograd. Ta novica se je po bliskovito raznesla po mestu in med ljudstvom zlasti v bližini kolodvora je nastal silen strah. Med tem je pa policija ugibala, kam naj vagon prestavi, da ne bo več ogrožal mesta. Nihče se ni upal to podvzeti, nazadnje so pa z veliko nagrado pridobili nekega mašinista, da je s strojem spravil vagon na neko malo postajo v okolici. Tu so ga natančno preiskali in dognali, da se nahaja v njem neko sredstvo za desinfekcijo, ki je seveda strupeno. Ministrstvo za zdravstvo je to sredstvo naročilo kot reparacije iz Nemčije in Nemci so ga v istini poslali. Med tem so v Beogradu na to pozabili in vagon bi morda sameval še leta na tiru, da ni prišlo nekemu uzmoviču na um, da se morda nahaja v zapuščenem vagonu petrolej. Preluknjal je vagon, toda mesto petroleja je pritekla druga tekočina, katere duh je tata — železničarja onesvestil.

**Mesto denarja — potrdilo.** Glavna kontrola je dospela v Gornjo Mutnico v Srbiji, da pregleda občinsko blagajno. Ugotovili so primanjkljaj 16 tisoč dinarjev. Kaj sedaj? Kje je denar? Vpraša komisar blagajnika. Blagajnik čisto ravnodušno odgovori, da je izdal denar, ki manjka v blagajni, za pogostitve vseh mogočih komisij, ki so skoro vsak mesec obiskovale te kraje in se gostile na občinske stroške. Da bi blagajnik dokazal to svojo trditev, je potegnil iz blagajne nekoliko sto potrdil in priznanic, ki dokazujejo črno na belem, da je res kupoval od kmetov: vino, kuretno, sir, jajca, rakijo itd. in to vse za razne pogostitve. Vse priznanice in potrdila so bila v polnem redu, a kljub temu so vtaknili komisariji od glavne kontrole blagajnika pod ključ.

**Srečen pot in nikdar več nazaj!** Časopisje beleži, kako se selijo radi parcelacije Dalmacije državni uradi iz Splita. Nekateri romajo v Dubrovnik, drugi v Sarajevo in zopet nekateri v Beograd. To preselitev uradov spravljajo v zvezo s porastom hrvatske zavesti v Splitu. Sedaj naenkrat so se spomnili v Beogradu na splitsko hrvatsko. Te preselitev uradov so pravi Splitčani samo veselili. Sedaj bo v Splitu veliko manj oderuhov, ljudskih pijavk ter pljačkašev. Popolnoma prerodil bi se pa Split tedaj, ako bi odnesel zlodej iz mesta vse srbske žandarje, vse policaje, vsa sodišča, vse srezke in okružne načelnike in vse, ki so se po preobratu vrinili v mesto iz preka gor. Ko bi bil prepuščen Split samemu sebi, kakor je bil do polovice XV. veka, ko bi se sam upravljal, tedaj še le bi lahko govoril o sreči.

**Falzikatorji potnic v Dalmaciji.** Posrečilo se je priiti na sled veliki družbi, ki je trgovala v Dalmaciji s ponarejenimi potnimi listi. Člani te družbe so imeli svoje «urade» skoro po vseh večjih mestih Dalmacije, kjer so potem neukim kmetom prodajali potnice za visoke svote. Tako je na primer stala potnica za Ameriko 30.000 dinarjev. Potnice so bile seveda neveljavne, ker so organi Združenih držav potnike s takimi potnimi listi zavracali. Ljudje so trpeli ogromno škodo in so nekateri sumljive posredovalce ovadili. Oblasti so zaplele preko 20 oseb iz te družbe.

**Krvava rodbinska tragedija.** Te dni se je zgodil na Viču pri Ljubljani zločin, ki se v Sloveniji že dolgo ni dogodil. Posestnik na Viču Ivan Jerin je dobil v sredo zvečer pismo, ki je Jerina pozvalo, da se mora takoj javiti na policijo. Jerin je v resnici šel, toda vrnil se ni celo noč. Domači so bili v strahu za očeta in zjutraj ga je šla hčerka iskat. Par korakov od hiše je v svojo grozo naletela na truplo moža, ležečega v krvi. V groznici slutnji ga je natančneje pogledala in prepoznala svojega očeta. Bil je že mrzel in trd — mrtev, lobanjo pa je imel popolnoma razbito. Domačini so nemudoma obvestili policijo in na lice mesta je prihitela komisija, obstoječa iz polic. zdravnik in dveh policijskih nadzornikov. Umorjeni je bil ubit že zvečer, zločinec mu je pa lobanjo zdrobil z ostrim orodjem, najbrž s sekuro. Poizvedbe policije so rodile strašno sumnjo, na podlagi katere je bil aretiran 22 letni umorjenčev sin Ivan. Momentano še njegova krivda ni dokazana, ker Ivan ni imel vzroka očeta ubiti. Bil je vedno njegov ljubljenelec in šele zadnji čas je prišlo med njima do prepriprave radi Ivanovega dekleta. To pa še nikakor ni moglo biti povod za umor. Izpovedbe raznih prič pa Ivana precej obremenjujejo, tako, da vseeno ni izključeno, da ni on očeta umoril.

**S kamnom ubil volka.** V Gorskem okraju na Hrvatskem so se letos, kakor vsako zimo pojavili volkovi v velikem številu. V nekoliko vaseh v Liki so poklali mnogo ovc in svinj. V vasi Modruše je lačen in predrzen volk preskočil zid dvorišča pri kmetu Štimcu in skušal priti v hlev. Imel pa je nesrečo ter zašel med pse, ki so volka napadli in z lajanjem prebudili kmeta. Volk se je psom lahko obranil, ko pa je gospodar prišel na dvorišče, se je pripravil na skok da se vrže na kmeta. Ta je hitro pobral kamen ter ga vrgel tako spretno volku v glavo, da mu je zdrobil črepijo in ga ubil.

**«Vigred»,** dekliški list, izide za božične praznike vsa prenovljena. Po treh dvojnih številkah poizkusnega letnika, ki je štel samo 6 mesecev, bo stopila junaško pred svoje naročnike osamosvojena, z znakom št. 1. na čelu. Po sklepu konzorcija bo izhajala po možnosti vsak mesec. Možnost rednega mesečnega izhajanja bo dana, če se število naročnic primerno dvigne. Ker vemo, da mnogim novim naročnikom zadnje mesece nismo mogli ustreči, ker je bila prva naklada prenizka, in ker nam je znano, da je tisoč «Vigrednih» prijateljic na agitatoričnem delu za nove naročnice, smo mogli obljubiti mesečno izhajanje in brez nujne potrebe od te obljube ne bomo odstopili. To naznanjamo vsem «Vigrednicam» ker se zavedamo, da jih s tem močno razveselimo in tudi za to, da jim olajšamo agitacijo. Torej z novim veseljem in pogumom na delo. Povejte vsem, da «Vigred» tole obeta za Božič: Naročnina ostane stara, izhajalo bo še enkrat pogostejše, kot doslej. Da se bo tudi vsebisko obogatila, jamči močno razširjeni krog sotrudnic in sotrudnikov. Naroča ke v Ljudskem domu v Ljubljani. Stane za posamezne naročnike 25 din. letno, za skupno pošiljatev znižano. — Uprava «Vigreda».

**Jaslice** po najrazličnejših cenah, raznovrstni kinč za božično drevesce, prešan in svileni papir, pisemski papir, molitvenice, povestne knjige in mnoge druge predmete, primerne za božična darila, kakor tudi božične in novoletne razglednice so na razpolago v Cirilovi tiskarni v Mariboru po najnižjih cenah.

## Iz Maribora.

**Mi smo, mi stari rodoljubi!** Kakor vsako leto, so se tudi letos žrtvovale naše narodne dame in pobirale za izmed siromašnih najsiromašnejše, za našo ubogo in golo ter lačno deco. Kako se vesele ti mali trpinici od leta do leta, da jim Božiček prinese tople obleke, čevlje in griljaj, ki ga celo leto pogrešajo! Dve narodni dami sta pobirali za sirote. Pobiralo se je tudi pri gg. odvjetnikih. Misli bi človek, da bodo ti več ali manj dobro situirani gospodje z veseljem pripomogli k olajšanju bede teh naših malih revežev. Ni se tudi zmotil; vsi so tudi primerno in radevolje darovali — do najstarejšega, bogatega «rodoljuba» g. dr. Rosine. Ta gospod, ki ne pozabi pri vsaki priliki sam povdarjati svojih zaslug in se izdajati za prijatelja mladine, je pa te dame s surovimi besedami: «Take frajle vsak dan beračijo, mislite, da samo za to delamo, ta slovenska beračija», nahrulil in jim vrgel 4 deset din. bankovce, da so presenečene gospe morale pobirati «ta tako od srca dani denar» po tleh. Bog ve, če bo revček sit? Ali ga bode grela oblekica, kupljena iz tega denarja? Naj se enkrat za vselej ožigosa tega gospoda, ki je tako postopal že nešteto krat in se gospem olajša ta itak težavna pot. V upanju, da ne boste gospod dr. Rosina in Vaša cenjena družina, zaradi teh 40 dinarjev na Sveti večer lačni, Vam želimo vesele praznike.

**Jugoslovanska Matica** prosi svoje člane, da poravnajo članarino za leto 1923. Dalje poroča, da ima v razprodaji «Gospodinjski koledar» za leto 1924. Uradne ure vsak dan, razen nedelj in praznikov od 15. in pol do 17. ure. Pisarna v Sodni ulici 32, na voglu.

**Umetniška razstava.** Gospod Ante Trstenjak, absolvent akademije upodabljačih umetnosti v Pragi priredi kolektivno razstavo svojih del v Mariboru v kazinski dvorani od 16. decembra 1923 do 1. januarja 1924 dnevno od 9. do 12. in od 1. do 5. ure. Mladi, nadebudni umetnik, ki je dobil ob priliki izpita lepa častna priznanja, je rodom iz Ljutomer in razstavlja prvi svoja dela na domačih tleh. Občinstvu se toplo priporoča obisk njegove razstave.

**Revna vdova** se obrača do usmiljenih ljudi s prošnjo, da bi sprejeli v oskrbo dvoje njenih otrok ter ji

tako omogočili hoditi za delom in zaslužkom. Naslov: Koletnik pri gospej Brus, Mlinska ulica 9.

**Čč. duhovščini** se priporoča krojač Rudolf Stiberc, Maribor, Aleksandrova cesta 50 (poleg gostilne Vlahovič).

**Primarij dr. Černič** je popolnoma ozdravel in spet redno ordinira.

## Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

79

Ne menec se za nevarnost je zlezla trdo h gruči, ki je stala sredi ceste krog Chauvelina. Naročila je dajal. Ta je morala slišati. Če je še hotela upati, da bo pomagala Percyju, je morala vedeti za načrte njegovega sovražnika.

Spustila se je na tla in se dobesedno po vseh štirih plazila dalje. Trnje in vejevje jo je praskalo po licih in po rokah, včasih je gazila po samem blatu. Pa ni se menila za nič. Njena edina skrb je bila, da bi je kdo ne opazil. Prišla je na par metrov blizu Chauvelina.

«Torej», je popraševal polglasno in osorno, «kje je «Blanchardova koč»?»

«Kakih osemsto metrov odtod», je odgovarjal vojak, ki je kazal pot, «na pol poti k obrežju.»

«Dobro! Vodi nas boš! — Ko pridemo blizu koč, poleže vse na tla, ti pa pojdeš naprej, kolikormogoče tiho šve, in pogledaš, ali so izdajalski aristi še v koč! Razumeš?»

«Razumem, državljani!»

«Vi vsi drugi pa me dobro poslušajte!» je nagovoril Chauvelin vojake. «Verjetno je, da ne bom imel več priložnosti, vam dajati podrobna povelja. Zato si dobro zapomnite in si globoko vtisnite v spomin, kar vam sedajle povem, tako dobro, kakor bi od vašega spomina zaviselo vaše življenje! — Mogoče da res zavisi, je pri-dejal suho.

«Poslušamo!» je odgovoril Desgas. «In vojaki republike nikdar ne pozabijo danega povelja.»

«Ko prideš do koč», je pravil vojaku, ki je kazal pot, «in vidiš, da je pri aristih nenavadno dolg in plečat Anglež, tedaj zažvižgaj kratko in ostro. To bo znamenje za napad. Vi vsi», je naročal vojakom, «planite iz zasede in vderite v koč. Glejte da zgrabite izdajalce, preden bodo utegnili prijeti za orožje! Če bi se branili, streljajte v noge in v roke. Ubiti ne smete nikogar! Razumete?»

«Razumemo, državljani!»

«Plečati, dolgi Anglež je najbrž precej močen in nasilen. Pet do šest mož ga mora zgrabiti!»

Molk je zavladal za trenutek. In nato je spet govoril Chauvelin:

«Če pa so izdajalski aristi še sami v koči, kar je najverjetnejše, tedaj zlezeš nazaj k četi, in vsi se poskrijete krog koč za skalami in čakajte, tiho in nepremično, dokler ne pride dolgi Anglež. In šele ko bo dolgonogi Anglež v koči, — ponavljam: šele ko bo on v koči, tedaj napadite naenkrat, prej pa ne! In še enkrat ponavljam: tiho in neslišno se mora vse zgoditi! Rahel šum — in Anglež bi se nam utegnil izmuzniti še v zadnjem trenutku. In Angleža», je povdarjal Chauvelin, «tistega Angleža moramo danes dobiti v roke!»

«Natančno in dobesedno bomo ubogali!»

«Torej naprej, tiho in rahlo! Jaz pa pridem za vami.»

«In kaj bo s temle Židom, državljani?» je vprašal Desgas, ko so vojaki tiho kakor sence drug za drugim izginili v temo.

«Ah res, pozabil sem na Zida! He, ti — Mojzes, Aron, Abraham, ali kako ti je ime —!» se je obrnil k starcu, ki je potrpežljivo čakal pri konjih, kolikor je mogel daleč v stran od vojakov.

«Benjamin Rosenbaum, če dovolite, ekscelenc!» je odgovoril Žid ponižno.

«Poslušaj! Počakaj boš tukaj, razumeš, s konjem in vozom, dokler se ne vrnemo. In da mi ne daš glasu od sebe! Niti dihati ne smeš glasneje, nego je neobhodno potrebno. In svojega mesta tule ne smeš zapustiti, dokler ti jaz ne dovolim! Razumeš?»

«Ampak ekscelenc —!» je ugovarjal Žid ponižno.

«Nič ampak», se je zadr. Chauvelin, da je starec strepetal od glave do pete. «Če te ne najdem, ko se vrnemo, — povem ti, naši te bomo, pa če se še tako skriješ, in kazen, strašna kazen te čaka —! Razumeš?»

«Ampak ekscelenc —!» je zjavkal Žid.

«Pravim, si razumel —?»

«Razumel!» je javkal Žid in skušal priti bliže k Chauvelinu. «In prisegam pri Abrahamu in pri Izaku da bi rad ubogal vašo ekscelenco in da bi se ne premaknil s tega prostora, dokler bi spet ne zasijala svetloba vašega obličja vašemu ponižnemu služabniku, ekscelenci! Toda, ekscelenci, kako naj ostanem tukaj? Jaz sem reven, star človek, moji živci niso več tako trdni kakor živci tehle mladih junakov. Kaj, če se roparji plazijo tod okoli! Strah me bo, kričal bom, bežal bom! In zakaj me bodele kaznovali s kaznijo, s strašno kaznijo, če me je strah in si ne morem pomagati?»

Tresel se je na vseh udih. Govoril je resnico. Kričal bi in Blakeney bi ga utegnil slišati — Takega človeka ni smel Chauvelin pustiti samega na cesti v temni noči.

Z trenutek je pomišljal.

«Pa tvoj voz in konj nista varna sama tukaj na cesti!» je dejal nepotrpežljivo.

«Mislim», se je oglasil Desgas, «da sta varnejša sama ko pa v družbi tegale strahopetnega človeka. Ni dvoma, če ga pustite samega, bo pobegnil ali pa bo kričal kakor na raznju!»

«Kaj pa naj torej počnem s tem tepcem?»

«Poslali bi ga nazaj v Calais, državljani!»

«Ne! Potrebovali ga bomo, ranjence bo vozili!» se je kruto nasmejal Chauvelin.

Molk je nastal. Desgas je čakal, kaj bo odločil njegov zapovednik, Žid pa je stokal.

«Torej ti stari strahopetnež», mu je rekel Chauvelin končno, «bolje je, da krevsaš za nami. — Tule, Desgas zvežite mu osta z robcem!»

Dal mu je žepni robec in Desgas mu je slovesno povezal usta. Potrpežljivo se je vdal Benjamin. Nedvomno mu je bilo to ljubše, ko pa da bi sam stal sredi noči na temni, samotni cesti.

In odpravili so se na pot.

«Brž!» je silil Chauvelin. «Mnogo dragega časa smo že izgubili!»

Njihovi koraki so kmalu zamrli v noči. Margareta je pohitela za njimi.

(Dalje prihodnjič).

## 10 odstotkov znižane cene!

Velika zaloga vsakovrstnih čevljev. Cene so znižane radi premenjave lokala.

**Karol Jarčič,**

741 MARIBOR, GOSPOSKA ULICA šte. 37. 3—1

## Trboveljski premog

kupite najceneje pri M. KOŠAK, Aleksandrova cesta šte. 35, telefon šte. 375. 736 3—1

## Trgovske knjige

vseh vrst se prodajo radi opustitve tega predmeta do konca tekočega leta tudi naravnost konsumentom in sicer po en gros-cenah s 10% popusta!

Sortiment vsebuje od navadnih štrac do najfinejših ameriških žurnalov.

LUDVIK ŠEF, MARIBOR, PREŠERNOVA ULICA 1.

Tovarniška zaloga papirja in lepenke.

Telefon int. 148.

730

**Najfinejše banatske**  
**MOKE**  
nadalje vsako sredo in soboto razne vrste  
**KAVE**  
sveže in pražene pri  
**J. RANTNER,**  
Maribor, Koroška cesta 8.

Razprodaja pletenin, damske garniture, moški telovniki in jope, otroške garniture in dokolenice. Najnižje cene! A. Ankerst, Maribor, Cefova ulica 2. 738

Halo!

Halo!

Vedite, da kupite razno manufakturno in razno drugo blago, kakor tudi volnena in svilna mlinska sita najceneje v trgovini

MARTIN ŠUMER, Konjice, Slovenija. 737 50—1

**„MANA“**  
tovarna kanditov d. z o z.  
glavna zaloga:

Maribor, Stolna ulica 4.  
Priporoča vse vrste bombonov, p-civa in čokolade po najnižjih tovarniških cenah

Na drobno!

Na debelo!

## Dražba lova

Lovska pravica krajevne občine Zg. Zerjaveci se da potom javne dražbe do 30. junija 1929 v zakup.

Dražba se vrši v četrtek, dne 10. januarja 1924 ob 10. uri predpoldne, na uradni dan pri Sv. Lenartu v Slov. gor.

Vladni svetnik: Poljanec s. r.

## Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. 2, z n. z.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti,

**po 6%**

in stalnejše vloge po dogovoru.

## KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

**KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10**

Perje za postelje

Na drobno!

Na debelo!

## Manufakturno blago

po najnižjih cenah pri tvrdki

**IVAN KOS, CELJE,**

Prešernova ulica št. 17.

Na drobno!

Na debelo!

Najprikladnejše in koristno božično in novoletno darilo je

**SINGER šivalni stroj kakor SINGER električni motor**

za vse Singer šivalne stroje.

Motori na osemndnevno poskušnjo!

**Singer šivalni stroji Bourne & Co., Maribor, Šolska ulica 2.**

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjige

„Cirilove knjižnice“ Dosedaj izšlo 7 knjig.

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni

**TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.**

## Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu. Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

**Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.**